

FINTECH KOMPANIYALARI VA AN’ANAVIY BANKLAR O’RTASIDAGI HAMKORLIK

Sobirova Shirin Said qizi

Menejment va zamonaviy texnologiyalar universiteti

E-mail: shirinsobirova5555@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola “Fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o’rtasidagi hamkorlik” mavzusini yoritadi. Maqolada hamkorlikning asosiy yo’nalishlari — to’lov xizmatlari, kreditlash, investitsiya xizmatlari va ma’lumotlar tahlili ko’rib chiqiladi. Shuningdek, hamkorlikning afzalliklari, masalan, mijozlarga qulaylik va xarajatlarni kamaytirish, hamda qiyinchiliklari — xavfsizlik masalalari va huquqiy cheklovlar muhokama qilinadi. Xulosa sifatida, fintech va banklar o’rtasidagi hamkorlikning kelajagi va uning raqamli iqtisodiyot rivojiga ta’siri haqida fikrlar bildiriladi.

Kalit so’zlar: banklar, hamkorlik, Fintech, kreditlash, investitsiya, strategiya, raqobat, iqtisodiyot, sun’iy intellekt, innovatsiya.

So’nggi yillarda moliyaviy texnologiyalar sohasidagi (fintech) innovatsion rivojlanish an’anaviy bank xizmatlari bilan integratsiyalashgan holda, mijozlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Fintech kompaniyalari — raqamli texnologiyalar asosida ishlovchi va moliyaviy xizmatlarni taqdim etishga ixtisoslashgan tashkilotlar — an’anaviy bank tizimiga kuchli raqobat olib kelmoqda, shu bilan birga ularga hamkorlik imkoniyatlarini ham taqdim etmoqda. Ushbu hamkorlikning asosiy maqsadi mijozlar tajribasini yaxshilash, xizmatlar tezligini oshirish va xarajatlarni kamaytirishdan iborat. Banklar o’zlarining uzoq yillik tajribasidan foydalangan holda ishonchli moliyaviy xizmatlarni taqdim etayotgan bo’lsa, fintech kompaniyalari esa zamonaviy texnologiyalarni joriy qilishda innovatsion yechimlar taklif etmoqda.

Banklar va fintech kompaniyalari o’rtasidagi hamkorlikning dolzarbligi, ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida o’sib bormoqda, chunki mijozlar har bir xizmatdan tezkorlik va qulaylikni kutadi. Bu esa moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish, xizmat doirasini kengaytirish hamda mijozlar uchun yangi mahsulot va xizmatlarni joriy etish imkoniyatini beradi. Shu sababli, banklar va fintech kompaniyalari o’rtasidagi hamkorlik moliyaviy sohada yanada chuqurroq o’zgarishlarga olib kelishi kutilmoqda.

Fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o’rtasidagi hamkorlik bir nechta asosiy yo’nalishlarda rivojlanmoqda. Ushbu hamkorlikning asosiy yo’nalishlari quyidagilardan iborat:

-To’lov xizmatlari: Fintech platformalari an’anaviy banklar tomonidan taklif etiladigan to’lov xizmatlarini takomillashtirishda muhim rol o’ynamoqda. Mobil

to‘lovlar, tezkor pul o‘tkazmalari va raqamli hamyonlar kabi xizmatlar orqali mijozlar uchun yanada qulay va xavfsiz to‘lov tizimlari yaratilmoqda. Misol uchun, fintech kompaniyalari mobil ilovalar orqali to‘lovlarni amalga oshirish imkoniyatlarini taklif etishadi, bu esa banklar uchun o‘z xizmatlarini yanada kengaytirish imkonini beradi;

-Kreditlash va investitsiya xizmatlari: Fintech kompaniyalari an’anaviy banklarning kreditlash jarayonini soddalashtirish va tezlashtirish uchun zamonaviy texnologiyalarni qo‘llashadi. Masalan, fintech platformalaridan foydalanish orqali mijozlar tezkor kredit olish imkoniyatiga ega bo‘lishadi, bu esa banklar uchun yangi mijozlarni jalb qilish va mavjud mijozlarga qo‘shimcha xizmatlar taklif etish imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, fintech kompaniyalari investitsiya platformalarini taklif etish orqali an’anaviy banklar uchun yangi imkoniyatlarni ochmoqda;

-Ma’lumotlar va tahlil texnologiyalari: Sun’iy intellekt (AI) va big data tahlillari orqali banklar va fintech kompaniyalari mijozlar xatti-harakatlarini chuqur o‘rganib, ularga individual takliflar berish imkoniyatiga ega bo‘lmoqdalar. Bu esa mijozlar uchun yanada shaxsiylashtirilgan xizmatlarni taqdim etish, xarajatlarni optimallashtirish va moliyaviy tavsiyalarni yaxshilash imkoniyatini yaratadi.

Ushbu yo‘nalishlar fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o‘rtasidagi hamkorlikni yanada mustahkamlashga yordam beradi. Bu hamkorlik moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish va yangi innovatsion yechimlarni joriy etishda katta ahamiyatga ega.

Fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o‘rtasidagi hamkorlik ko‘plab afzalliklarni taqdim etadi. Ushbu hamkorlikning eng muhim jihatlari quyidagilardan iborat:

-Tezkor innovatsiyalarni joriy qilish: Fintech kompaniyalari tez-tez yangi texnologiyalar va xizmatlarni ishlab chiqish bilan shug‘ullanishadi. An’anaviy banklar bilan hamkorlik orqali, bu innovatsiyalar tezroq joriy etilishi mumkin. Banklar fintech kompaniyalarining innovatsion yechimlarini o‘z xizmatlariga qo‘shish orqali raqobatbardoshligini oshirish va mijozlar talablariga mos ravishda xizmatlar taklif etish imkoniyatiga ega bo‘ladi;

-Xarajatlarni kamaytirish va samaradorlikni oshirish: Hamkorlik natijasida banklar va fintech kompaniyalari o‘z resurslarini birlashtirib, xizmatlar va operatsiyalarni optimallashtirishlari mumkin. Masalan, fintech texnologiyalari yordamida banklar jarayonlarni avtomatlashtirish, ma’lumotlarni tahlil qilish va xizmatlarni soddalashtirish orqali xarajatlarni kamaytirishi mumkin. Bu esa mijozlar uchun yanada qulay va arzon xizmatlarni taklif qilish imkonini yaratadi;

-Mijozlar uchun ko‘proq variant va qulaylik yaratish: Fintech kompaniyalari va banklar o‘rtasidagi hamkorlik mijozlarga keng ko‘lamli xizmatlarni taklif etadi. Mijozlar fintech ilovalari orqali bank xizmatlariga, masalan, kredit olish yoki investitsiya qilish imkoniyatlariga kirish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bu, o‘z navbatida,

banklar uchun yangi mijozlar jalb qilish va mavjud mijozlarga qo‘shimcha xizmatlar taklif etish imkonini beradi.

Ushbu afzalliklar fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o‘rtasidagi hamkorlikning muvaffaqiyatini belgilaydi va moliyaviy xizmatlar sohasida yangi imkoniyatlar ochadi. Bu hamkorlikning kelajagi yanada rivojlanish va yangiliklar keltirishga imkoniyat yaratadi.

Fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o‘rtasidagi hamkorlik, shuningdek, bir qator qiyinchiliklar va to‘siqlarga duch keladi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun har ikki tarafning hamkorlik strategiyalarini aniqlash muhimdir. Quyida asosiy qiyinchiliklar va to‘siqlar keltirilgan:

-Raqobat va xavfsizlik bilan bog‘liq xavflar: Fintech kompaniyalari va banklar o‘rtasidagi raqobat kuchli bo‘lishi mumkin, bu esa xizmatlar sifatini pasaytirishi yoki xarajatlarning oshishiga olib kelishi mumkin. Biroq, eng muhim xavflardan biri — ma’lumotlar xavfsizligi va shaxsiy ma’lumotlarning himoya qilinishi hisoblanadi. Mijozlarning moliyaviy ma’lumotlarini himoya qilish uchun har ikkala tomon ham xavfsizlik choralarini kuchaytirishi lozim. Bunday xavf-xatarlar hamkorlik jarayonida qiyinchiliklar keltirib chiqarishi mumkin;

-Huquqiy cheklovlar va muvofiqlik masalalari: Moliyaviy xizmatlar sohasidagi qonunlar va tartibga solish ham hamkorlikni cheklashi mumkin. Fintech kompaniyalari ko‘pincha an’anaviy banklarga nisbatan yangiliklar va innovatsiyalarni joriy qilishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Mamlakatlar o‘rtasidagi tartibga solish farqlari ham qo‘shimcha to‘siqlarni keltirib chiqarishi mumkin. Shuning uchun, har ikki tomon ham qonun va qoidalarni muvofiqlashtirishda ehtiyotkorlik bilan harakat qilishlari lozim;

-Texnologik infratuzilma va integratsiya qiyinchiliklari: Banklar va fintech kompaniyalari o‘rtasidagi texnologik infratuzilma farqlari hamkorlikda qiyinchiliklar tug‘dirishi mumkin. Fintech kompaniyalari o‘zlarining texnologik yechimlarini an’anaviy banklarning mavjud tizimlariga qo‘shishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Bu jarayon vaqt va resurslarni talab qilishi, shuningdek, integratsiya jarayonida texnik muammolar yuzaga kelishi mumkin;

Ushbu qiyinchiliklar va to‘siqlar, fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o‘rtasidagi hamkorlikni yanada murakkablashtiradi. Biroq, ularni hal qilish uchun har ikkala tomon ham o‘z strategiyalarini qayta ko‘rib chiqishi va yangi yechimlar ishlab chiqishi zarur.

Fintech kompaniyalari va an’anaviy banklar o‘rtasidagi hamkorlik moliyaviy xizmatlar sohasida yangi imkoniyatlar va chaqiriqlarni keltirib chiqarmoqda. Ushbu maqolada, biz ushbu hamkorlikning asosiy yo‘nalishlarini, afzalliklarini, shuningdek, qiyinchiliklarini tahlil etdik. Hamkorlik, birinchi navbatda, mijozlar uchun qulaylik va xizmatlar sifatini yaxshilashga yordam beradi. Fintech kompaniyalari innovatsion yechimlar, tezkor xizmatlar va raqamli platformalar orqali banklarga yangi mijozlar

jalb qilishda yordam berishadi. Bunda, banklar esa o‘z tajribasi va resurslari bilan fintech kompaniyalarining yangiliklarini qo‘llab-quvvatlash orqali raqobatbardoshligini oshirishi mumkin. Biroq, hamkorlikning muvaffaqiyati uchun bir qator qiyinchiliklar ham mavjud. Raqobat, xavfsizlik masalalari, huquqiy cheklovlar va texnologik infratuzilma bo‘yicha farqlar, hamkorlik jarayonida to‘siqlar yaratishi mumkin. Bu muammolarni hal qilish uchun har ikki tomon ham o‘z strategiyalarini yangilash, ehtiyotkorlik bilan harakat qilish va mijozlar ishonchini oshirish yo‘nalishida faol bo‘lishi zarur. Shu sababli, banklar va fintech kompaniyalari o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, yangi innovatsion yechimlarni izlash va birgalikda ishlash jarayonida o‘zaro ishonchni mustahkamlash muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Anagnostopoulos, I. (2018). Fintech and regtech: Impact on regulators and banks. *Journal of Economics and Business*, 100, 7-25.
2. Brandl, B., & Hornuf, L. (2020). Where did FinTechs come from, and where do they go? The transformation of the financial industry in Germany after digitalization. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 3, 8.
3. Gomber, P., Koch, J. A., & Siering, M. (2017). Digital Finance and FinTech: current research and future research directions. *Journal of Business Economics*, 87(5), 537-580.
4. Jagtiani, J., & John, K. (2018). Fintech: The impact on consumers and regulatory responses. *Journal of Economics and Business*, 100, 1-6.
5. Navaretti, G. B., Calzolari, G., & Pozzolo, A. F. (2018). FinTech and Banks: Friends or Foes? *European Economy: Banks, Regulation, and the Real Sector*, 2017.2, 9-30.
6. Vives, X. (2019). Digital disruption in banking. *Annual Review of Financial Economics*, 11, 243- 272.